

درس ۲ تاریخ؛ زمان و مکان تهیه کننده: افسانه امرایی، اکرم گلچی، جمیله یوسفی	بسمه تعالی تولید شده در استان قم	محتوای نوشتاری کتاب تاریخ ۱ (ایران و جهان در عصر باستان)

عنوان: تاریخ؛ زمان و مکان

اهداف درس

• هدف کلی درس:

- دانش آموز با اهمیت دو رکن مهم تاریخ؛ زمان و مکان آشنا می شود.

• اهداف جزئی:

- آشنایی تجربه جوامع باستانی برای اندازه گیری زمان.
- فهم اهمیت گاه شماری و شناخت انواع گاه شماری ها از روزگار باستان تا کنون.
- درک نقش و تاثیر جغرافیا بر پدیده های تاریخی

چکیده نکات مهم درس

هدف

زمان و مکان دو رکن مهم دانش تاریخ به شمار می روند و نخستین پرسش هایی که برای تاریخ نگاران مطرح می شود این است که رویدادهای تاریخ در چه زمان و مکانی رخ داده است . در این درس تجربیات جوامع باستانی برای اندازه گیری زمان، اهمیت گاه شماری در مطالعه تاریخ تحلیل و بیان می شود .

گاه شماری: نظامی است که برای اندازه گیری دقیق زمان ماه و سال ابداع شده است.
* نکته: ابداع گاه شماری نتیجه مشترک علمی مانند ریاضی، نجوم و فیزیک است.

پیشگامان ابداع گاه شماری در جهان: ۱. بین النهرین (بابل‌ها). ۲. مصریان باستان

گاه شماری در بین النهرین: گاه شماری خورشیدی قمری رایج بود. سال به دوازده ماه سی روز تقسیم می شد. هر سه سال یک ماه به آخر سال اضافه می شد. اختلاف قمری ۳۵۴ و اختلاف شمسی ۳۶۵ روز است.

گاه شماری در مصر باستان: گاه شماری خورشیدی رایج بود. هر سه سال به ۱۲ ماه ۳۰ روز تقسیم می شد. ۵ روز اضافی به ماه دوازدهم اضافه شد. هر ۴ سال یک روز به سال اضافه می شد. (کبیسه).

گاه شماری در روم: گاه شماری خود را بر اساس گاه شماری مصری اصلاح کردند. بعد ها تولد مسیح به عنوان مبدأ گاه شماری رومیان قرار گرفت. (میلادی)

گاه شماری در کشورهای اسلامی: گاه شماری هجری قمری رایج بود. مبدأ و تنظیم آن: بر پایه گردش ماه به دور زمین است مبدأ آن اول محرم سالی که پیامبر از مکه به مدینه هجرت کردند.

گاه شماری هخامنشیان: خورشیدی - قمری بابل‌ها بود اما اسامی ماه ها براساس فرهنگی آیین ایران بود.

گاه شماری اشکانیان: گاه شماری بابل‌ها، سلوکی و اوستایی بود.

گاه شماری ساسانیان: گاه شماری اوستایی بود و سال به دوازده ماه سی روز تقسیم می شد. ۵ روز اضافه به آخر سال اضافه می شد.

* نکته: مبدأ گاه شماری اوستایی به تخت نشینی هر پادشاه بود.

انواع گاه شماری در ایران (دوره اسلامی): هجری قمری.. یزدگردی.. دوازده حیوانی (مغولان).. هجری خورشیدی.. جلالی. گاه شماری رسمی ایران: گاه شماری هجری خورشیدی است که براساس تقویم جلالی تنظیم شده است.

کرونولوژی: نظم و ترتیب رویداد ها براساس زمان را می گویند.

خط زمان: ابزاری است که به وسیله ی آن رویداد های تاریخی به ترتیب زمان وقوع آنها بر روی نمودار نشان داده می شوند.

مکان

رکن اساسی در تاریخ نگاری است زیرا همه وقایع در بستر مکان و محیط رخ می دهد.

عوامل جغرافیایی مؤثر در شکل گیری تمدن ها:

آب و هوا، راه ها، رودخانه ها و

رودها و جلگه های مؤثر در شکل گیری تاریخی: دجله و فرات (تمدن بین النهرین)، نیل (تمدن مصر)، کارون (تمدن ایران)

جغرافیای تاریخی: به مطالعه مناطق و سرزمین های مختلف در گذشته و بررسی تأثیر محیط (طبیعی و عوامل) جغرافیایی بر رویدادهای تمدن تاریخی مانند (مهاجرت) می پردازد.

فواید استفاده از نقشه های تاریخی:

۱. نمایش اطلاعات تاریخی مانند: قلمرو، حکومت ها، مرز ها، بناها و

۲. نمایش اطلاعات اقتصادی، اجتماعی و ... در گذشته.